

تأثیر آموزش مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی بر فعالیت شغلی اعضای هیأت علمی

حسین صفرزاده^۱، محمود احمدی شریف^۲ و علیرضا ذاکری^۳

چکیده: سرمایه اجتماعی به عنوان منابع و پاداش‌هایی که افراد از طریق روابط اجتماعی به دست می‌آورند، در چند دهه گذشته مقبولیت گسترده‌ای یافته است، ولی تحقیقات چندانی در ارتباط با تأثیر سرمایه اجتماعی بر فعالیت شغلی صورت نگرفته است. هدف از نگارش مقاله حاضر، بررسی تأثیر سرمایه اجتماعی بر فعالیت شغلی اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های دولتی مستقر در تهران است. به این منظور با بهره‌گیری از آرای صاحب‌نظرانی مانند «پوتنام» و «کلمن» در ابتدا به سنجش میزان سرمایه اجتماعی در میان اعضای هیأت علمی این دانشگاه‌ها پرداخته و سپس چگونگی رابطه و تأثیر آن بر فعالیت شغلی آنان بررسی شده است. در این زمینه مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی شامل کیفیت روابط (اعتمادورزی) و کمیت روابط (عضویت‌های گروهی و انجمن و روابط همیارانه) مورد بررسی و سنجش قرار گرفته‌اند.

روش تحقیق از نوع همبستگی و به صورت پیمایشی انجام شده است. جامعه آماری شامل ۱۶۰ نفر از اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های دولتی مستقر در تهران در نیمه نخست سال ۱۳۸۸ می‌باشد که از بین آنان با استفاده از فرمول کوکران، ۱۲۰ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند. شیوه جمع‌آوری اطلاعات، پرسش‌نامه بود. ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده برای پرسش‌نامه به کار رفته در این تحقیق، برابر با ۰/۹۰۱ می‌باشد.

نتایج این تحقیق نشان داد که سرمایه اجتماعی تأثیر مستقیم و معناداری بر ابعاد فعالیت شغلی اعضای هیأت علمی مورد مطالعه دارد و لذا فرضیات وجود رابطه میان سرمایه اجتماعی اعضای هیأت علمی و میزان فعالیت شغلی، کیفیت آموزش فعالیت و کیفیت پژوهش فعالیت مورد تأیید قرار گرفت.

کلمات کلیدی: آموزش، اعضای هیأت علمی، سرمایه اجتماعی، دانشگاه

۱- مقدمه

موفقیت سازمان‌ها و اثربخشی آنان با ایجاد و توسعه سرمایه اجتماعی در سازمان قرین شده است. سرمایه اجتماعی مجموعه‌ای از منابع و ذخایر ارزشمندی است که به صورت بالقوه در روابط اجتماعی گروه‌های نخستین، ثانوی و در سازمان اجتماعی جامعه وجود دارد. برخی از این ذخایر که گاه از آنها به عنوان ارزش‌های اجتماعی نیز یاد می‌شود عبارتند از: صداقت؛ سلامت نفس؛ همدردی؛ اعتماد؛ همبستگی و فداکاری. سرمایه اجتماعی از طریق این منابع کار افراد را در سطوح مختلف خرد، میانی و کلان جامعه آسان، سریع، کم هزینه و مطمئن می‌سازد و بدین وسیله آنان را در رسیدن به اهداف مشترک اجتماعی کمک می‌کند. تحقیقات بسیار در حوزه‌های گوناگون (مانند آموزش و پرورش، اقتصاد و...) نشان می‌دهد که گروه‌ها و جوامعی که از سطوح بالاتری از سرمایه اجتماعی برخوردارند، دارای سطوح پایین تری از برخی

امروزه توفیق سازمان‌ها را نمی‌توان تنها در انباشت ثروت مادی و تجهیز به آخرین امکانات فیزیکی و فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی ارزیابی کرد. زیر سرمایه‌های مالی، فیزیکی و انسانی بدون سرمایه اجتماعی فاقد کارایی مؤثرند. اگرچه وجه اجتماعی سازمان‌ها سال‌هاست از سوی اندیشمندان مدیریت مورد توجه قرار گرفته است، ولی اهمیت روابط اجتماعی و موضوع سرمایه اجتماعی در سازمان، بحث جدیدی است که در دهه اخیر رونق گرفته و

تاریخ دریافت مقاله ۸۹/۰۳/۱۵، تاریخ تصویب نهایی ۸۹/۰۸/۱۰
^۱ استادیار، عضو هیأت علمی، گروه مدیریت دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکز، (نویسنده مسئول)، پست الکترونیکی:

hr.safarzadeh@gmail.com

^۲ کارشناس ارشد، دانش آموخته کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی

^۳ مدرس، گروه بهداشت و محیط زیست، دانشکده عمران، دانشگاه تربیت دبیر دانشگاه شهید رجایی

فرهنگی برای تبیین افزایش کارایی افراد در نتیجه کسب مهارت و آموزش مورد استفاده قرار گرفت [۱۲]. پس از آن اشخاصی چون کلمن واژه سرمایه اجتماعی را برای اشاره به آن دسته از روابط اجتماعی و هنجارهای اجتماعی که باعث بالا رفتن کارایی افراد و گروه‌ها می‌شوند وارد علوم اجتماعی کردند و سپس اندیشمندان دیگری مانند پوتنام^{۱۴} و فوکویاما^{۱۵} آن را در تبیین پدیده‌های گوناگون اجتماعی در سطح جامعه، مورد استفاده قرار دادند [۱۳-۱۵].

اعتماد که کیفیت روابط اجتماعی را نشان می‌دهد ممکن است در سطوح گوناگون مطرح شود [۱۶]. مشخص‌ترین سطح آن اعتماد بین افراد است. سطح دیگر آن اعتماد به گروه‌ها و سازمانهاست. یعنی افراد بر اساس تجربه و اطلاعاتی که از تعهدات اخلاقی و پایبندی به اصول اعضای معمولی تشکیل دهنده آن گروه و سازمان دارند، می‌توانند به میزان متفاوتی به آن گروه یا سازمان اعتماد کنند (مانند اعتماد به پزشکان یا دست فروش‌ها). گیدنز معتقد است افراد همچنین می‌توانند نسبت به اعتماد پذیری نظام‌های تخصصی یا انتزاعی نظر داشته باشند؛ مانند اطمینان به این که اتومبیل یا تلویزیون آنها خوب ساخته شده است [۱۷]. در هر گروه و یا جامعه بر اساس عضویت افراد در انجمن‌ها و یا گروه‌های گوناگون یا میزان زمانی که افراد صرف دیدار از یکدیگر می‌کنند و یا میزان مشارکت در امور اجتماعی و سیاسی و مانند آن، سطحی از اعتماد و همدلی و سرمایه اجتماعی تولید می‌شود و این سرمایه اجتماعی بر دیگر وجوه زندگی جمعی از جمله عملکرد مدارس، میزان زمانی که کودکان صرف تماشای تلویزیون می‌کنند، میزان جرایم خشونت آمیز، میزان توسعه یافتگی و .. تأثیر نافذی دارد [۱۵].

معیدفر و ذهنانی در بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر نارضایتی شغلی معلمان نیشابور بر میزان نیازهای اجتماعی و خودشکوفایی برآورده نشده معلمان تکیه کردند [۱۸]. قلیچ لی و مشبکی نیز با به کارگیری مؤلفه‌هایی مانند روابط شبکه‌ای، اعتماد و اشتراک هنجارها، نقش سرمایه اجتماعی را در ایجاد سرمایه فکری سازمان مورد مطالعه قرار دادند [۱۹]. ابعاد سرمایه فکری شامل سرمایه انسانی مانند توانایی حل مسائل، سرمایه ساختاری مانند راهبردها و سرمایه رابطه‌ای مانند رضایت مشتریان است. نتایج نشان

آسیب‌های اجتماعی بوده و یا از میزان بالاتری از پیشرفت و توسعه برخوردار هستند. در کشور، برخی آمار و ارقام درباره بزهکاری و جرایم و برخی تحقیقات، از سطوح نسبتاً بالای ابعاد گوناگون سرمایه اجتماعی در بین اقشار متفاوت حکایت می‌کنند [۱-۴].

کلمن^۱ یکی از راه‌های ایجاد و حفظ سرمایه اجتماعی را ایدئولوژی می‌داند. ایدئولوژی با تقویت نگرش جمع‌گرایی و ترویج روحیه در خدمت کسی یا چیزی غیر از خود بودن، باعث تقویت سرمایه اجتماعی می‌شود [۵].

سرمایه اجتماعی اساساً در دهه ۱۹۹۰ مفهوم مهمی شد و در رشته‌های علوم اجتماعی بسیار مورد توجه قرار گرفت، در اسناد گفتمان این رشته‌ها وارد شد و عده زیادی از جامعه‌شناسان علمای سیاست و اقتصاددانان برای یافتن سؤالات متعددی که در رشته‌های خود با آن مواجه بودند، به مفهوم سرمایه اجتماعی متوسل شدند. لاکن، گودته و هیپ معتقدند سرمایه اجتماعی واژه‌ای برای بیان منابع و روش‌های اجرایی تحلیل‌های اجتماعی^۶ است [۶]. هامپشیر و ماتهیجس معتقدند سرمایه اجتماعی یک مفهوم مسئله ساز و جدال‌برانگیز است و اتفاق نظری در مورد معنا و چگونگی اندازه‌گیری آن وجود ندارد^۷ [۷]. کاواچی معتقد است سرمایه اجتماعی بر دو بعد فرآیندها و نتایج پیوستی به اجتماع و منابع دست‌یابی به شبکه‌های اجتماعی متمرکز است^۸ [۸]. بئودون و همکارانش معتقدند تعاریف مفهومی سرمایه اجتماعی موجب شکل‌گیری سطوح سه‌گانه فردی، اکولوژیکی و چندگانه می‌شود. در سطح فردی باردیو سرمایه اجتماعی را شبکه‌ای از روابط متقابل سازمان‌یافته و با دوام می‌داند^۹ [۹ و ۱۰]. ناردون و همکارانش معتقدند اعتماد مکانیزمی جهت تبدیل موقعیت عدم اطمینان به شبه اطمینان است [۱۱]. رابرت پوتنام در آثار مختلف «کم و بیش» سرمایه اجتماعی را به عنوان شبکه‌های اجتماعی، هنجارهای ارتباط متقابل، اعتماد و قابلیت اعتماد ناشی از آن تعریف کرده است. در واقع او در تعاریف خود به روابط میان افراد و منابع اجتماعی که چنین ارتباطاتی ایجاد می‌کنند، توجه دارد^{۱۱}.

از نظر پاکستون^{۱۲} سرمایه فیزیکی ابتدا برای تبیین افزایش بهره‌وری اقتصادی در نتیجه تغییر دادن تجهیزات فیزیکی مانند ابزار و ماشین آلات و سپس در مفهوم سرمایه

داد که سرمایه اجتماعی بر همه ابعاد سرمایه فکری تأثیر مثبت و معناداری (البته نه زیاد قوی و یکنواخت) داشت. عرفانیان در مطالعه نقش سرمایه اجتماعی در موفقیت کارکنان دانشی برق منطقه‌ای استان فارس، نظر کارکنان را نسبت به تأثیر ابعاد گوناگون سرمایه اجتماعی (انعطاف پذیری، انتقال پذیری، سینرژی، کنترل پذیری و آنتروپی) بر موفقیت آنان جویا شد و به این نتیجه رسید که اگر چه میزان سرمایه اجتماعی کارکنان اندکی کمتر از حد متوسط بود، ولی تأثیر قابل ملاحظه‌ای بر موفقیت کارکنان داشت [۲۰]. قوی‌ترین تأثیر سرمایه اجتماعی در بعد انعطاف پذیری ($r=0/51$) و ضعیف‌ترین تأثیر در بعد کنترل ($r=0/37$) بود.

حقیقتیان و تربتی در مطالعه عوامل مؤثر بر کارایی دبیران مقطع متوسطه شهر فلاورجان، تأثیر عواملی مانند مشارکت در جلسات گروه‌های درسی، غیبت از محل کار و تمایل به تغییر شغل را بر کارایی دبیران بررسی کردند [۲۱ و ۲۲]. نتایج نشان داد که هر چند تأثیر این عوامل بر کارایی دبیران در مرحله بعد از توانمندی و امکانات مدرسه‌ای قرار داشت، ولی تأثیر آن قابل توجه و معنادار بود. در این پژوهش فعالیت شغلی اعضای هیأت علمی در ارتباط با مفاهیمی همچون اعتماد، عضویت در انجمن‌ها، رفتارهای همیارانه و ارتباطات غیررسمی که مفاهیمی جامعه شناختی می‌باشند و به عبارتی کمیت و کیفیت روابط اجتماعی اعضای هیأت علمی را به عنوان عامل اثربخشی در میزان و کیفیت فعالیت شغلی آنان نشان می‌دهند، مورد بررسی قرار گرفته است.

۲- روش‌شناسی تحقیق

جامعه آماری پژوهش، اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های دولتی مستقر در تهران می‌باشد. تعداد کل اعضای هیأت علمی در این دانشگاه‌ها حدود ۱۶۰ نفر می‌باشند. که با استفاده از فرمول کوکران ($d=0.05, p=0.5$) حجم نمونه آماری برابر با ۱۲۰ نفر تخمین زده شده و به روش تصادفی ساده تعداد ۱۶۰ پرسش‌نامه بین نمونه آماری توزیع گردید. از پرسش‌نامه‌های برگشتی تعداد ۱۲۰ پرسش‌نامه قابلیت تحلیل را دارا بود که در این تحقیق از آنها استفاده شده است.

در این تحقیق جهت جمع‌آوری اطلاعات از نمونه‌ها از پرسش‌نامه استفاده شده است. بدین منظور پرسش‌نامه در میان نمونه آماری توزیع گردید. پرسش‌نامه مزبور که در تحقیقات زیادی به کار رفته، حاوی ۳۶ سؤال بوده و از طیف لیکرت برخوردار می‌باشد و دو بعد سرمایه اجتماعی (اعتماد عام و شبکه ارتباطات) و همچنین سه بعد فعالیت شغلی (کمیت یا میزان فعالیت شغلی، کیفیت فعالیت آموزشی و کیفیت فعالیت پژوهشی) را می‌سنجد. در خصوص مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی، دو شاخص اصلی اعتماد عام و شبکه ارتباطات به ابعاد متفاوتی تقسیم شده اند. اعتماد در چهار بعد اعتماد شخصی، اعتماد مدنی، اعتماد نهادی و اعتماد تعمیم یافته مطرح شده است و از طریق ۱۳ سؤال پنج گزینه‌ای طیف لیکرت مورد سنجش قرار گرفته است. ابعاد اعتماد به قرار ذیل می‌باشند:

- ۱- اعتماد در حوزه غیر رسمی (شخصی)؛ شامل اعتماد به افراد خانواده، خویشان و دوستان
- ۲- اعتماد در حوزه نهادی؛ مانند اعتماد به نهادهای رسمی حکومت
- ۳- اعتماد در حوزه مدنی؛ مانند اعتماد به نظام‌های تخصصی
- ۴- اعتماد در حوزه عمومی (تعمیم یافته)؛ مثل اعتماد به بیگانگان یا افراد آشنا

مؤلفه دیگر سرمایه اجتماعی، شاخص ارتباطات است. این متغیر با سه شاخص عضویت انجمنی، ارتباط با گروه‌های غیر رسمی و رفتارهای همیارانه مورد سنجش قرار گرفته است [۱۲]. در جامعه مورد بررسی، سه نوع انجمن و گروه (مانند انجمن‌های علمی دانشجویی، شوراهای محلی و فعالیت در پایگاه بسیج) مورد توجه قرار گرفته و با سه سؤال پنج گزینه‌ای مورد سنجش قرار گرفته‌اند. رفتارهای همیارانه با چهار سؤال پنج گزینه‌ای (مانند فراخوان عمومی، کمک به مردم آسیب دیده، صدقه دادن به نیازمندان و کمک به همسایگان در زمان نیاز) بررسی و سنجش شده‌اند. علاوه بر عضویت انجمنی و رفتارهای همیارانه، هنجار همیاری، میزان ارتباط گروهی به عنوان یک شبکه غیر رسمی روابط با سه سؤال پنج گزینه‌ای طیف لیکرت (مانند ارتباط با دوستان، ارتباط با همسایگان و ارتباط به دلیل عضویت‌های گروهی) سنجیده شده است.

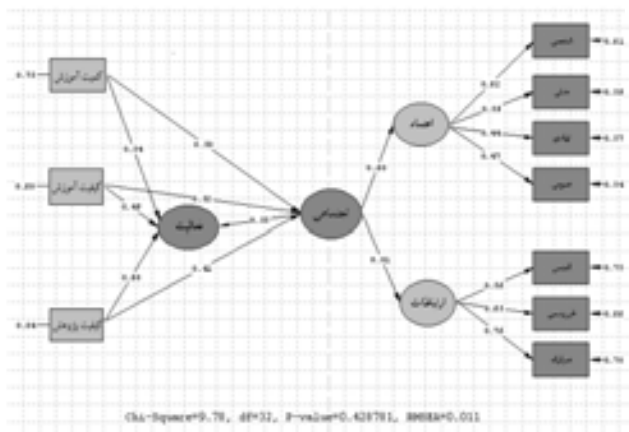
برای تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده از نمونه، هم از روش‌های آمار توصیفی و هم از روش‌های آمار استنباطی استفاده شده است. در واقع ابتدا متغیرهای تحقیق را به کمک روش‌های آمار توصیفی (میانگین، میانه، واریانس، انحراف از معیار) مورد آزمون قرار داده‌ایم و در آمار استنباطی این تحقیق نیز ابتدا از آزمون همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه معناداری مؤلفه‌های تحقیق استفاده کرده‌ایم تأیید یا عدم تأیید فرضیات تحقیق از طریق مدل معادلات ساختاری لیزرل صورت گرفته است.

۳- نتایج و بحث

در ادامه نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق در دو بعد تحلیل توصیفی و استنباطی ارائه می‌گردد:
آمار توصیفی: نتایج حاصل از تحلیل توصیفی داده‌های تحقیق در جدول شماره ۱ ارائه شده است.

در خصوص تمامی متغیرهای مستقل این تحقیق (سرمایه اجتماعی و ابعاد آن) به جز شاخص اعتماد تعمیم یافته، مابقی شاخص‌ها دارای میانگین بالای ۳ بوده و در خصوص متغیر وابسته تحقیق (مؤلفه فعالیت شغلی و ابعاد آن) همگی دارای میانگین کمتر از ۳ در نمونه آماری می‌باشند.

در ادامه با توجه به مدل مفهومی تحقیق و برای بررسی فرضیات مربوط به رابطه مداری متغیرهای مستقل و وابسته مدل، با استفاده از نرم افزار لیزرل، از روش تحلیل مسیر استفاده شده است. همان طور که در مدل مسیر ضرایب استاندارد نمودار شماره ۱ ملاحظه می‌شود به منظور بررسی عوامل مرتبط با فعالیت شغلی رابطه تمام متغیرهای مستقل مورد بررسی قرار گرفت تا متغیرهایی که به صورت مستقیم با سرمایه اجتماعی رابطه دارند، مشخص شوند.



شکل ۲ مدل مسیر ضرایب استاندارد برای رابطه بین متغیرهای مستقل با سرمایه اجتماعی

مؤلفه فعالیت شغلی به عنوان یکی از رفتارهایی، که متأثر از سرمایه اجتماعی است، در این مطالعه فعالیت شغلی در دو بعد کمیت و کیفیت آموزشی فعالیت و همچنین کیفیت پژوهشی فعالیت مورد سنجش قرار گرفته است. کمیت و کیفیت فعالیت شغلی هر دو از طریق پنج سوال مورد مطالعه قرار گرفته است و کیفیت پژوهشی فعالیت شغلی نیز با سه سؤال سنجیده شده است. براساس اطلاعات فوق، فرضیات تحقیق به قرار زیر می‌باشند:

- ۱- بین سرمایه اجتماعی اعضای هیأت علمی و میزان فعالیت شغلی آنها رابطه وجود دارد.
- ۲- بین سرمایه اجتماعی اعضای هیأت علمی و کیفیت آموزشی فعالیت آنها رابطه وجود دارد.
- ۳- بین سرمایه اجتماعی اعضای هیأت علمی و کیفیت پژوهشی فعالیت آنها رابطه وجود دارد.

مدل مفهومی تحقیق: مدل مفهومی تحقیق نشان دهنده روابط بین متغیرها می‌باشد. در این تحقیق سه بعد فعالیت شغلی به عنوان متغیر مستقل، سرمایه اجتماعی به عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته شده‌اند. مدل مفهومی تحقیق در شکل شماره ۱ ترسیم شده است.

سرمایه اجتماعی	
اعتماد شخص	اعتماد عام
اعتماد مدنی	
اعتماد نهادی	
اعتماد تعمیم یافته	شیکه ارتباطات
عضویت انجمنی	
رفتارهای همیارانه	
ارتباط با گروه‌های غیر رسمی	

فعالیت شغلی	←
کمیت (میزان) فعالیت شغلی	
کیفیت آموزشی فعالیت	
کیفیت پژوهشی فعالیت	

شکل ۱ مدل مفهومی تحقیق

در این تحقیق، جهت سنجش پایایی ابزار به کار رفته از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده برای پرسش‌نامه به کار رفته در این تحقیق برابر با ۰/۹۰۱ می‌باشد، که با توجه به بزرگ‌تر بودن مقدار آلفای کرونباخ به دست آمده از پرسش‌نامه (۰/۷)، از پایایی مناسبی برخوردار می‌باشد.

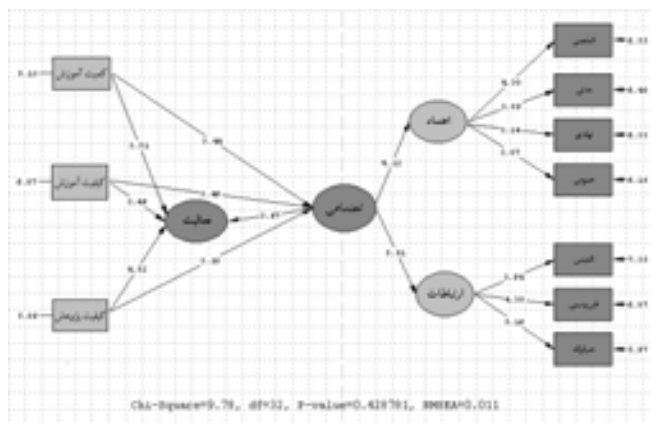
همبستگی مثبت و معناداری را میان متغیرهای مستقل هر وابسته نشان می‌دهد، بدین معنا که هرچه سرمایه اجتماعی در میان اعضای هیأت علمی بالاتر باشد با سطوح بالاتری از میزان و کیفیت فعالی شغلی همراه است، به طوری که تحقیقات گسترده نیز نشان می‌دهد که بهره‌مندی از سطوح عمده سرمایه اجتماعی حتی موجب کاهش نابرابری‌ها و آسیب‌های اجتماعی می‌شود.

نکته قابل ذکر این است که فقط توجه به یک مؤلفه از سرمایه اجتماعی نمی‌تواند چندان کارگشا باشد و حتی توجه بیش از اندازه به یک مؤلفه موجب کاهش سرمایه اجتماعی و تضعیف سایر مؤلفه‌ها می‌شود؛ بنابراین تأثیر سرمایه اجتماعی چند علیتی و چند مؤلفه‌ای است و حتی به ابعاد سه گانه جامعه، سیاست و بازار نیز باید توجه داشت. فعالیت‌های آموزشی اعضای هیأت علمی بدون در نظر گرفتن پایگاه اجتماعی آنان از نظر جامعه، سیاست- گذاری‌ها و شرایط اقتصادی امکان ندارد. از این رو، از چند نظر می‌توان به تقویت اثر بخشی سرمایه اجتماعی در امور آموزش پرداخت، از یک سو روابط شبکه‌ای و درونی اعتماد به باور، ارتباط و از سوی دیگر لحاظ نمودن جایگاه و پایگاه اجتماعی و برنامه‌ریزی‌های کلان و موقعیت اقتصادی اعضا (اعضای هیأت علمی) می‌توان اشاره کرد.

پی نوشت

- 1 James Coleman
- 2 Meier
- 3 Portes
- 4 Sandefur
- 5 Adler and Kown .
- 6 Lakon et al.
- 7 Matthijsse and Hampshire.
- 8 Kawachi.
- 9 Beaudoin and et al.
- 10 Kim et al.
- 11 Putnam.
- 12 Paxton.
- 13 Bourdieu.
- 14 Putnam.
- 15 Fukuyama.
- 16 Nooteboom and Six

در ادامه مدل معنی‌داری مسیر ترسیم شده است تا نسبت به معنی داری یا عدم معنی‌داری روابط بین مؤلفه فعالیت و ابعاد آن (کمیت آموزشی فعالیت، کیفیت آموزشی فعالیت و کیفیت پژوهشی فعالیت) استنباط لازم صورت پذیرد.



شکل ۳ مدل مسیر مقادیر معنی داری

برای رابطه بین متغیرهای مستقل با سرمایه اجتماعی در این مدل معنی‌داری روابط متغیر مستقل مؤلفه فعالیت شغلی با ابعاد آن (کمیت آموزشی فعالیت، کیفیت آموزشی فعالیت و کیفیت پژوهشی فعالیت) مورد تأیید واقع شده و همچنین روابط این مؤلفه‌ها با متغیر وابسته سرمایه اجتماعی مورد تأیید قرار گرفت. معنی‌داری رابطه مستقیم دو بعد اعتماد عام و شبکه ارتباط با مؤلفه سرمایه اجتماعی و همچنین روابط هر یک از این مؤلفه‌ها نیز با ابعاد خود به دلیل قرار گرفتن عدد معنی‌داری در بازه بین ۲- و ۲+ تأیید شد. مقادیر مربوط به مدل نهایی را می‌توانید در جدول شماره ۲ ملاحظه فرمایید (پیوست ۱)

در ادامه با توجه به اطلاعات بدست آمده نسبت به تأیید یا رد فرضیات تحقیق اقدام شده است که نتایج آن در جدول شماره ۳ ارائه شده است (پیوست ۲)

در نهایت با توجه به نتایج ارائه شده در جدول شماره ۳ تمامی فرضیات مورد تأیید واقع شده است.

۴- نتیجه گیری

هدف اصلی این پژوهش بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و فعالیت شغلی اعضای هیأت علمی بوده که رابطه‌ای مثبت و مستقیم فرض شده است. در مجموع یافته‌های تحقیق

مراجع

- [11] Putnam R.D., *Social Capital Measurement and Consequences*, Isuma, Vol.2, No.1, 2001.
- [12] Paxton P., *Is Social capital declining in the United States? A Multiple Indicator Assessment*, American journal of Sociology, Vol.105, No. 1, 1999, pp.88-127.
- [13] کلمن جیمز، بنیاد نظریه اجتماعی، ترجمه منوچهر صبوری، تهران، نشر نی، ۱۳۷۷.
- [14] Putnam R.D. and Alone B., *American's Declining Social Capital*, Journal of Democracy, Vol.6, No.1, 1995, pp.65-78.
- [15] Fukuyama F., *Social Capital and Civil Society*, from: external /pubs / ft / seminar / reformes / fukuyama, Htm, www.imf.org/, 1999.
- [16] Nootboom B. and Fredrique S., *the Process in Organization*, Cheltenham, UK: Elgar publishing Co, 2003.
- [17] گیدنز آنتونی، پیامدهای مدرنیت، ترجمه محسن ثلاثی، تهران، نشر مرکز، ۱۳۷۷.
- [18] معیدفر سعید و ذهانی قربانعلی، بررسی میزان نارضایتی شغلی معلمان و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن (مطالعه موردی: معلمان شهر نیشابور)، مجله جامعه شناسی ایران، دوره ششم، شماره ۱، ۱۳۸۴.
- [19] قلیچلی بهروز و مشبکی اصغر، نقش سرمایه اجتماعی در ایجاد سرمایه فکری سازمان (مطالعه دو شرکت خودروسازی ایرانی، فصلنامه دانش مدیریت، دوره نوزدهم، شماره ۱، زمستان ۱۳۸۵).
- [20] عرفانیان مهدیه، بررسی نقش سرمایه اجتماعی در موفقیت کارکنان دانشی برق منطقه‌ای فارس، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهقان، ۱۳۸۶.
- [21] حقیقیان منصور و تربتی فریدون، بررسی عوامل مؤثر بر کارایی دبیران مقطع متوسطه شهر فلاورجان، فصلنامه علمی- پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی آشتیان، شماره ۱۳، بهار و تابستان ۱۳۸۲.
- [22] حقیقیان منصور، سرمایه اجتماعی: تعاریف و ابهامات، فصلنامه علمی- پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر، سال اول، شماره ۱، ۱۳۸۵.
- [1] شارع‌پور محمود، ابعاد و کارکردهای سرمایه اجتماعی و پیامدهای اجتماعی حاصل از فرسایش آن، مسائل اجتماعی ایران، انجمن جامعه‌شناسی ایران، تهران، ۱۳۸۳.
- [2] مظلوم خراسانی محمد و اصغرپور ماسوله احمدرضا، سنجش میزان سرمایه اجتماعی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال تحصیلی ۸۴-۱۳۸۳ و عوامل مؤثر بر آن، مجله علوم اجتماعی دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۸۴.
- [3] فاتحی ابوالقاسم، تأثیر سرمایه اجتماعی بر هویت اجتماعی دانشجویان شهر تهران در سال ۱۳۸۲، پایان‌نامه دکتری جامعه‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه اصفهان، ۱۳۸۳.
- [4] ازکیا مصطفی و غفاری غلامرضا، توسعه روستایی با تأکید بر جامعه روستایی ایران، تهران، نشر نی، ۱۳۸۳.
- [5] Coleman J. S., *Social Capital in the Creation of Human Capital*, American journal of Sociology, Vol. 94, Supplement, 1988, pp. 95-120.
- [6] Lakon C.M., Godette D.C. and Hipp J.R., *Network-based approaches for measuring social capital*, In: I. Kawachi, S.V. Subramanian and D. Kim, Editors, Social capital and health, Springer, New York, 2008, pp. 63-81.
- [7] Matthijssse K., Hampshire R., Matthijssse M., *Can arts projects improve young people's wellbeing? A social capital approach*, International Journal of Social Science & Medicine, Vol.70, No.9, May, 2010, pp.1367-1372.
- [8] Kawachi I., *Commentary: social capital and health: making the connections one step at a time*, International Journal of Epidemiology, Vol. 35, No.4, 2006, pp. 989-993.
- [9] Beaudoi C.E., Boris N.W., Brown L., Littrell M.A. and Macintyre K.C., *The multilevel effects of bonding and bridging social capital on child and adolescent health and psychosocial outcomes in Malawi*, International Journal of Social Science & Medicine, Vol. 70, No.9, May, 2010, pp.1547-1572.
- [10] Bourdieu P., *The Forms of Capital*, in Handbook of Theory Research for the Sociology of Education, by Richardson J.G., New York, Greenwood press, 1983, pp.241-258.

جدول ۱ آمار توصیفی مولفه‌های تحقیق

انحراف از معیار	میانگین	گزینه‌ها و درصد‌ها					مؤلفه‌های تحقیق	
		خیلی زیاد	زیاد	متوسط	خیلی کم	کم		
۰/۳۹۳	۳	%۰	%۴۸/۳	%۵۰	%۱۱/۷	%۰	اعتماد شخصی	
۰/۴۲۸	۳	%۰	%۳۶/۷	%۵۸/۳	%۵	%۰	اعتماد مدنی	
۰/۶۱۲	۳/۵	%۱۴/۲	%۵۹/۲	%۲۶/۷	%۰	%۰	اعتماد نهادی	اعتماد عام
۰/۵۰۵	۲/۶۶۷	%۰	%۷/۵	%۷۶/۷	%۱۵/۸	%۰	اعتماد تعمیم یافته	
۰/۳۳۲	۳/۱۱۲	%۰	%۶۰	%۴۰	%۰	%۰	اعتماد عام	
۱/۰۳	۳/۳۳۴	%۱۷/۵	%۴۲/۵	%۲۵/۸	%۷/۵	%۶/۷	عضویت انجمنی	
۰/۶۴۹	۳	%۵	%۴۶	%۳۵/۵	%۸/۵	%۵	رفتارهای همیارانه	شبکه
۰/۴۵۶	۳/۶۶۷	%۲/۵	%۲۳/۳	%۵۳/۳	%۲۰/۸	%۰	گروه‌های غیر رسمی	ارتباطات
۰/۴۵۳	۳/۴۳۲	%۰	%۲۲/۵	%۷۴	%۹	%۰	شبکه ارتباطات	
۰/۴۷۲	۲/۴	%۰	%۶/۷	%۶۳/۳	%۳۰	%۰	کیفیت آموزشی فعالیت	
۰/۴۵۶	۲/۶	%۰	%۱۵/۸	%۷۲/۵	%۱۱/۷	%۰	کمیت آموزشی فعالیت	فعالیت شغلی
۰/۵۷۶	۲	%۰	%۲/۵	%۳۴/۲	%۵۴/۲	%۹/۲	کیفیت پژوهشی فعالیت	
۰/۴۰۸	۲/۳۱۲	%۰	%۵/۸	%۷۲/۵	%۲۱/۷	%۰	فعالیت شغلی	

جدول شماره ۲ مقادیر روابط متغیرهای مستقل با متغیر وابسته مدل (پیوست ۱)

معنی داری	سطح معنی داری	مقدار t	خطای استاندارد	مقدار استاندارد شده	مقدار برآورد	روابط مستقیم متغیر ها در مدل	
می باشد	$P > 0/05$	۴/۳۰	۰/۱۱	۰/۶۲	۰/۶۳	اعتماد شخصی	اعتماد عام
می باشد	$P < 0/05$	۳/۸۹	۰/۱۴	۰/۵۹	۰/۶۰	اعتماد مدنی	
می باشد	$P < 0/05$	۳/۱۴	۰/۱۵	۰/۴۴	۰/۴۴	اعتماد نهادی	
می باشد	$P < 0/05$	۳/۰۷	۰/۱۴	۰/۴۷	۰/۴۸	اعتماد تعمیم یافته	
می باشد	$P < 0/05$	۰/۹۴	۰/۱۰	۰/۵۶	۰/۵۶	عضویت انجمنی	شبکه ارتباطات
می باشد	$P > 0/05$	۴/۳۰	۰/۱۵	۰/۶۵	۰/۶۷	رفتارهای همیارانه	
می باشد	$P > 0/05$	۵/۱۶	۰/۱۳	۰/۷۶	۰/۷۸	گروه های غیر رسمی	
می باشد	$P > 0/05$	۴/۱۲	۰/۱۲	۰/۶۰	۰/۶۱	شبکه ارتباطات	سرمایه اجتماعی
می باشد	$P > 0/05$	۵/۸۱	۰/۱۴	۰/۸۱	۰/۸۱	فعالیت شغلی	فعالیت شغلی
می باشد	$P < 0/05$	۳/۵۱	۰/۱۱	۰/۵۴	۰/۵۵	کیفیت آموزشی فعالیت	
می باشد	$P < 0/05$	۳/۴۹	۰/۱۰	۰/۴۹	۰/۴۹	کمیت آموزشی فعالیت	
می باشد	$P > 0/05$	۴/۵۲	۰/۱۱	۰/۶۸	۰/۶۸	کیفیت پژوهشی فعالیت	
می باشد	$P < 0/05$	۳/۴۴	۰/۱۰	۰/۵۰	۰/۵۲	کیفیت آموزشی فعالیت	سرمایه اجتماعی
می باشد	$P < 0/05$	۳/۴۹	۰/۱۵	۰/۵۲	۰/۵۳	کمیت آموزشی فعالیت	
می باشد	$P < 0/05$	۳/۱۰	۰/۱۳	۰/۴۱	۰/۴۲	کیفیت پژوهشی فعالیت	
می باشد	$P < 0/05$	۰/۶۷	۰/۱۲	۰/۵۵	۰/۵۵	اعتماد عام	

جدول شماره ۳ تأیید یا رد فرضیات تحقیق با استفاده از نتایج تحلیل مسیر (پیوست ۲)

نتیجه	روابط مدل		فرضیات تحقیق	رد/تایید
	مستقیم	غیرمستقیم		
تایید	*		بین سرمایه اجتماعی اعضای هیأت علمی دانشگاه کاشان و کمیت (میزان) فعالیت شغلی آنها رابطه معنادار برقرار است.	۱
تایید	*		بین سرمایه اجتماعی اعضای هیأت علمی دانشگاه کاشان با میزان کیفیت آموزشی فعالیت آنها رابطه معنادار برقرار است.	۲
تایید	*		بین سرمایه اجتماعی اعضای هیأت علمی دانشگاه کاشان با میزان کیفیت پژوهشی فعالیت آنها رابطه معنادار برقرار است.	۳